

Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit
Ligestillingsrådet i Grønland
Council of Gender Equality in Greenland

© Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit

Ligestillingsrådet i Grønland

Council of Gender Equality in Greenland, 2014

Issortarfimmut 1 A

Postboks 849

DK - 3900 Nuuk

Telefon: +299 34 66 79

E-mail: nali@nali.gl

www.nali.gl

Design: www.tita.gl

Assit: Lars Frederik Andersen – Deluxus Studio

Naqinneqarfia: www.monocabrix.com

Naligiissitaanissaq pillugu Inatsit

Angutit arnallu naligiissitaanissaat pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. 3, 29. november 2013- imeersoq.

Kalaallit Nunaat 2003-miilli naligiissitaanissamut inatsiseqarpoq pingaartutigit qulakkeerrinnittumik inuit kikkulluunniit suaassutsiminik tunngaveqartumik immikkoortitaannginnissaannik. Naligiissitaanissamut Inatsit 2013-imi nutarterneqarpoq, ullumilu inatsisip imarai naligiissitaanissamut tunngasinnaasut tamaasa, nutaatullu kinguaassiuutitigit innimiillisaarnerit pinerluttuliornertut isigineqalerlutik. Inatsisittaaq allangortinneratigit naligiissitaanissamut siunnersuisoqatigiit pissaaffi sukaterneqarput.

Naligiissitaanissaq pillugu Inatsit

- Naligiissitaanissamut Inatsit nalunngiliuk? Nalunngikkukku sumit paasiviuk? Nalugukku, taava isumaqarpit inatsisip ilisimanissaa pingaaruteqartoq?
- Nuna Kalaallit Nunaattut ittoq naligiissitaanissamut inatsimmik pisariaqartitsiva? Sooq?
- Pisunik eqqaasaqarsinnaavit naligiissitaanissamut inatsisip atorpeqarsinnaaffiinik?

Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit

Kalaallit Nunaat 2003-miilli nalagiissitaanissamut siunnersuisoqatigeeqarpoq, taakkulu pingaarnersukkut suliassaraat kalaallini inuiaqatigiinni angutit arnallu naligiissitaanissaa siuarsarnissaat. Takuuk naligiissitaanissamut inatsisip § 27-anni allassimasoq, siunnersuisoqatigiit ilaatigut pisussaaffigigaat inatsisip qanoq atorneqarnera inuiaqatigiinnilu qanoq pulatinniarnera nakkutigissallugit. Pisussaaffigaat paasissutissanik oqallissaartinillu imalinnik aallartitsinissaq, oqartussat aqutsiveqarfiinut, suliffeqarfiinut, namminersorlutik suliffiutilinnut inuiaqatigiinnilu innuttaasunut ataasiakkaanut siunnersuisarnissaq.

Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit

- Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit suliaallu nalunngiligit? Isumaqarpit siunnersuisoqatigiit oqallisaalluartut takussaalluurtullu?
- Isummat malillugu suliassat suut siunnersuisoqatigiinnut pingaarnepaatippigit, aamma sooq?
- Isummat malillugu naligiissitaanissamut tunngasut suut siunnersuisoqatigiit oqalligisariaqarpaat?

Kinguaassiuutitigut innimiillisaarneq

Forside: inatsisip 2013-imi allanngortinnerani kinguaassiuutitigut innimiillisaarneq naligiissitaanissamut inatsimmut ilanngunneqarpoq, pinerluttulionertullu isigineqarluni. Kinguaassiuutitigut innimiillisaarnerit suuneri inatsisip § 4-aani, imm. 2-mi allaaserineqarput, tassalu kinguaassiuutinut tunngasunik iliuitsit kissaatigineqanngitsut tamarmik, inummik pineqartumik ajuallatsitsiniarnermik, nikanarsaaniarnermik, immikkoortitsiniarnermik sangiillisaaniarnermillu kinguneqartut siunertaqartulluunniit.

Kinguaassiuutitigut innimiillisaarneq

- Isumaqarpit kinguaassiuutitigut innimiillisaarneq Kalaallit Nunaanni ajornartorsiutaa-soq?
- Kinguaassiuutitigut innimiillisaarnerup pingitsaaliinerullu killingat qanoq oqaluttuarisinnaaviuk?
- Kinguaassiuutitigut innimiillisaarneq pinaveersaarniarlugu isummat malillugu qanoq iliortoqarsinnaava?

Suiaassutsimik tunngaveqartumik persuttaaneq

Suiaassutsimik tunngaveqartumik persuttaaneq naligiissitaanissamut nunarsuaq tamakkerlugu ajornartorsiutit siammarsimanersaraat, paasineqarsimavorlu angutit arnallu naligiissitaanerulernerit peqataasinnaalluartut persuttaanerup suulluunniit pinaveersaartinneranut. Suiaassutsimik tunngaveqartumik persuttaanerit amerlanerpaartaanni arnaq persuttagaasarpoq., WHO-p misissuisitsinerisa takutippaat arnat tamarmik 35 %-ii persuttagaanermik nalaataqarsimasut, amerlanertigullu persuttaasoq tassaasartoq arnap aapparisa, tamatumalu kingunerisarpaa meeqqat aamma persuttaanernut isiginnittuusarnerat. Angutittaaq persuttagaasarput, ikinnerujussuullutilli. 2013-imi kisitsisit takutippaat Danmarkimi angutit 1 %-ingajaat persuttagaasimasut, taakkunanngalu 1 %-iinnaanni persuttaasoq tassaasimalluni inooqataa. Inuit 10.000-iugaangata persuttarneqartut 144-sarmata Kalaallit Nunaat nunarsuarmi persuttaaffiunerpaanut ilaavoq.

Suiaassutsimik tunngaveqartumik persuttaaneq

- Isummat malillugu sooruna inuit persuttaaniartartut?
- Isumaqarpit persuttarneqartup nammineq pisuussutigisaraa? Sooq? Sooq naami?
- Inuiaqatigiinni persutaasaneq pinaveersaarniarlugu qanoq iliortoqartariaqarsoraa-juk?

5

Arnanut isiginnineq

Suiaassuseq najoqqutaralugu kinaassusiiliisarnerit tunngaveqarput inuup aalajangersimasumik suaassusillip inuiaqatigiinni immikkuullarissumilluunniit aaqqissuussivigisami, soorlu suliffeqarfimmi, ilinniarfimmi allanilu, qanoq periaaseqarnissaanik isummersimamermit. Suaassuseq najoqqutaralugu kinaassusiiliisarnerup takutippaa inuit inoqatertik qanoq isigintera, niviarsiaqqatut/arnatut imaluunniit nukappiaqqatut/angutitut. Suaassuseq najoqqutaralugu kinaassusiiliisarnerit inuiaqatigiinni tunngaveqarluinnarput inuiaqatigiit qanoq ineriartorsimanerannit, soorlu sumik upperisaqarnermit, sulisoqarnerup ilinniartitaanerullu qanoq ilusilersorneqarsimamerinit, kulturikkut kingornutanit il.il.

Arnanut isiginnineq

- Kalaaleq arnaq sunik ilisarnaateqartippiuk? Sooq?
- Arnamik ilisimasaqarpit taama inississinnaanngisannik? Angeruit, sooq?
- Pisimasunik nalunngisaqarpit arnap suaasusia tunngavigiinnarlugu qanoq pissusilersuuteqarnissaanik naatsorsuutiginnittunik?

Angutinut isiginnineq

Suiaassuseq najoqqutaralugu kinaassusiiliisarnarit tunngaveqarput inuup aalajangersimasumik suaassusillip inuiaqatigiinni immikkuullarissumilluunniit aaqqissuussivigisami, soorlu suliffeqarfimmi, ilinniarfimmi allanilu, qanoq periaaseqarnissaanik isummersimarnemit. Suaiaassuseq najoqqutaralugu kinaassusiiliisarnarup takutippaa inuit inoqatertik qanoq isiginaat, niviarsiaqqatut/arnatut imaluunniit nukappiaqqatut/angutitut. Suaassuseq najoqqutaralugu kinaassusiiliisarnarit inuiaqatigiinni tunngaveqarluinnarput inuiaqatigiit qanoq ineriartorsimanerannit, soorlu sumik upperisaqarnermit, sulisoqarnerup ilinniartitaanerullu qanoq ilusilersorneqarsimarnenit, kulturikkut kingornutanit il.il.

Angutinut isiginnineq

- Kalaaleq angut sunik ilisarnaateqartippiuk?
- Angummik ilisimasaqarpit taama inississinnaangisannik? Angeruit, sooq?
- Pisimasunik nalunngisaqarpit angutip sui-aassusia tunngavigiinnarlugu qanoq pissu-silersuuteqarnissaanik naatsorsuutiginnittunik?

Assigiimmik akissarsiaqarneq

Naligiissitaanissamut ajornartorsiut ilisimaneqarluartoq tassaavoq angutit arnallu akissarsiaasa assigiinnginnerat: suliamut assigiimmut assigiinngitsunik akissarsiaqartitsineq piinnar-nagu aamma akissarsiat tapisiallu qaffakkiar-tornerisa suaassuseq malillugu assigiinngin-nerat. Assigiimmik akissarsiaqartitsineq nali-giissitaanissamut Kalaallit Nunaanni ajornar-torsiutaavoq, angutimmi arnaningarnit nali-nginnaasumik akissarsiaqqortunerupput (Ka-laallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik). Su-liamut assigiimmut assigiimmik akissarsiaqar-titsineq amerlanertigut qulakkeerneqartarpoq isumaqatigiissutit tunngavigalugit atorfinitsi-taasimagaanni. Taamaakkaluartoq isumaqati-giissutit sulisitsisunit tamanit malinneqartaria-qanngillat. Taakku saniatigut misissuinerit ta-kutippaat suliffeqarfinni angutini amerlane-rusunit suliffiqartuni akissarsiat qaffasin-nerusut, suliffeqarfinnut arnanit amerlane-rusunit suliffiqartunut sanilliullugu. Aam-mattaaq arnat tassaagajunnerupput erniner-mut atatillugu sulinngiffeqartartut angajoq-qaangornerminnilu suliunnaarallartartut, mi-sissuinerillu takutippaat angutit akissarsiaat qaffakulaarnerusut amerlanernillu tapisiaqar-tartut. Ataatsimut isigalugu tamanna utoqqa-linermi sunniuttarportaaq, angutimmi arna-ningarnit utoqqalinersiuteqarnerusarmata.

Assigiimmik akissarsiaqarneq

- Kalaallit suliffeqarfiini assigiimmik akissarsiaqartitsinnginneq ajornartorsiutitut misigisimaviuk?
- Misigisaqarsimavit angutit arnullu assigiinngitsumik akissarsiaqartinneqarnerannik?
- Angutit arnullu assigiimmik akissarsiaqar-nissaat anguniarlugu qanoq iliuseqartariaqarsoraajuk?

Suiaassuseq tunngavigalugu suliffeqarnermi immikkoortiterineq

Suiaassuseq tunngavigalugu suliffeqarnermi immikkoortiterineq tassaavoq arnat angutillu suliffeqarnermi assigiimmik agguataarsimannginnerat, akerlianilli suli at aalajangersimasut iluini agguataarsimallutik. Suiaassuseq tunngavigalugu suliffeqarnermi immikkoortiterinermut atalluinnarpoq suiaassuseq malillugu iliuuseqartarnermik isumaqarnermut; tassa inuiaqatigiinni ilimagineqartarmat angut arnarlu aamma suliffeqarnermi immikkooruteqarumaartut.

Suiaassuseq tunngavigalugu suliffeqarnermi immikkoortiterineq

- Kalaallit Nunaanni suliaq suna arnanit suliarineqarajunnerua? Kalaallit Nunaanni suliaq suna angutinit suliarineqarajunnerua?
- Suiaassuseq tunngavigalugu suliffeqarnermi immikkoortiterineq isummat malillugu sunik pitsaaquteqarpa sunillu ajoquteqarpa?
- Inunnik ilisimasaqarpit suaassusertik malillugu ikinnerussuteqarlutik suliffilinnik?

Suiaassuseq tunngavigalugu inuttalersuineq

Naligiissitaanissamut inatsisip 2013-imi allanngortinneqarneranut atatillugu pisortani ataatsimiititat, siunnersuisoqatigiit, ataatsimiititaliarsuit, siulersuisut assigisaasalu, Naalakkersuisunit toqarneqartut, inuttalersornerini suaiaassuseq tunngavigalugu amerlaqatigiinnissaat atortuulersinneqarpoq. Tamatuma kinguneraa suaiaaqatigiit arlaat amerlanerpaamik ataatsimik amerlanerussuteqarsinnaanera.

Nunat arlallallit Kalaallit Nunaannisulli pisortat suliffeqarfiutaanni, ataatsimiititaanni, ataatsimiititaliarsuaanni il.il. suaiaassuseq tunngavigalugu inuttalersuineq atortuulersippaat, ilaatigut siunertaralugu suleqatigiinni aalajangiisartuni suaiaaqatigiit amerlaqatigiinnissaat anguniarlugu iliuitsit sukaterneqarnissaat.

Suiaassuseq tunngavigalugu inuttalersuineq

- Isumaqarpit suaiaassuseq tunngavigalugu inuttalersuineq Kalaallit Nunaanni pisariaqartoq? Sooq? Sooq naami?
- Kalaallit Nunaanni (nunarsuarmilu) aalajangiissartut sooq angutaagajunnerunerannut suna pissutaasoraajuk?
- Isumaqarpit arnat aalajangiisartuni angutininngarnit allanik tunniussaqaarsinnaasut? Angeruit, sooq? Naaggaaruit, sooq?